

Ejszakai párbaj Budapest fölött

Magyar vadászok hősi harca az angolszászokkal

A Széchenyi-hegy tetején álltunk egy villa terraszán, amikor a gyönyörű csillagos éjszakába belevijjogott a sziréna. Az égen fent pár sötét felhőfoszlány úszott, de a holdfény lágy ezüsttel ragyogott a völgyek és a távolban alvó város fölött... Az ember el sem tudta képzelni, hogy ebben az éjszakában valóban a pusztulás közeledik valahonnan a Duna királynője fölé. A Duna ezüst szalagját tisztán ki lehetett venni a magasból.

Nemsokára motorbúgás verte fel az éjszakát, a „baglyok”, az éjszakai vadászok megjelentek hősi összecsapásra a berepült angolszász kötélekkel. Benzintank kongott valahol, s mi szorongó szívvel néztük a várost, ahol azóta már körülbelül mindenki az óvóhelyeken ült ekkorra. A sziréna az utolsókat vijjogta, amikor az első fényszórósíkok megjelentek az égen és tervszerűen felparcellázták a végtelenség kéklő buráját fölöttünk. Lassan simogattak ezek a nagy, fénylő fényujjak az eget, kutattak, tapogattak a sötétben. Már maga a látvány is megnyugtató: az ember érzi az örökös biztonságát, tudja, hogy vannak, akik éber szemmel állnak, figyelnek és felkészülnek arra, hogy megvédjenek bennünket mindentől.

Negyedóra telhetett el, amikor dongás közeledett dél felől. Aztán hatalmas magasságban mély búgástól remegett a csillagos éjszaka. Valaki felmutatott az égre és felkiáltott: Ott jönnek!...

Három fekete árnyékoska lebegett a csillagfény alatt. A tiszta éjszaka megtelt feszültséggel és izgalommal. A fényszórók tapogató újjai izgatottan keresték a gépeket az égen. A repülőtérről tiszta, hatalmas harsogással vadászok rohantak az égnék. Majdnem egyszerre emelkedett fel négy magyar gép. A léghárítás nyomjelző lövedékei csodálatos vonalakat rajzoltak az égre és a tűz- és acélfüggönyben egyszerre csak a fényszórók egyike rátalált a három gépre. Pontosan hármán voltak úgy, ahogy először kivettük az árnyékoskákat az éjszaka magasságaiban. A három gép örült gyorsasággal három irányban menekült, hogy lerázza magáról a rájuk fonódó halálos fénycsíkokat, amelyek utat mutattak a célpontot kereső léghárítóknak és már ott repültek valahol az égen a vadászok is, hogy őrvitő búgással megtámadják az angolszászokat. A három azonban pillanatok alatt elmenekült.

Ekkor hatalmas hullámban újabb gépek érkeztek és motorzengés töltötte be az eget és a földet és üres hangon verődött vissza a hangorkán a hegyfalvakraól.

Zuhanó négymotoros a csillagos ég alatt

Még éppen, hogy Budapest fölé értek az ellenség terrorbombázói, amikor már húsz-huszonöt „karácsonyfadiszát” löktek a város fölé, s egyszerre az árnyékunk is és távolban a házak is kísérteties világosságban kezdtek tündökölni. A légvédelem kis gépjárműi bravuros céllovítmányokat rendeztek és pillanatok alatt felé le is lötték a Sztalin-gyertyáknak. További gépek célköröket dobtak ezekből a karácsonyfadiszékből és röviddel rá már felismertük a bombák kísérteties, rekedt hangját és vad robbanásait. Ekkor már elszabadult a pokol a város fölött, mert valamennyi léghárító összpontosított tüzzel árasztotta el az angolszász gépeket, amelyek röviddel rá teljesen szétforgácsolva kerengtek, felbomlott kötéleik celtalanul zuhogtatták gyújtó és robbanó bombáikat.

Lélegzetviesszafojtva álltunk pár másodpercig, akkor azután a hegyre rázuhanó repeszdarabok úgy kezdtek kopogni körülöttünk, hogy azonnal a légoltalmi árokba vonultunk. A színjáték azonban csak most kezdett igazán érdekes lenni. Valamennyi magyar vadász fent robogott már a magasságokban az angolszászok felé és szédült iramú lörögvecskék jétszáta a pillanatok alatt a fejünk felett. Ekkor szinte

csodálatos bátorságú bravurt láttunk: a magyar vadászok, mitsem törődve a saját léghárítással, vakmerően berepültek a saját léghárító tűzbe, mint egy névrégi támadásnál hős német bajtársaink. Rakéták jelentek meg ezután az égen: így adtak jelt a földi léghárításnak, hogy szüntesenek tüzet. A légvédelmi tűz percek alatt elcsitult és ekkor a hegy fölött egy magyar vadász egy hatalmas négymotorost kezdett szorítani a föld felé. Az ég majdnem nappali világosságban úszott a rengeteg nyomjelző lövedéktől és a fényszórók s Sztalin-gyertyák fényétől. Tisztán láttuk a magyar vadász szárnyán a keresztet és ez a jelkép titáni jelvényé nőtt ebben a pillanatban, mert a másik nagy gép szárnyán a csillag volt, hasonló ahhoz a sárga csillaghoz, amelyet némely pesti utcán viselnek...

Két percig tartott a szörnyű harc és a lelkekben doboltak a repülő géppuskái. Úgy szórták egymásra a golyót, hogy ámulat volt nézni. A Wellington úgy harcolt, mint egy lomha féltelmes komondor, amelyet köszáli sas támadott meg. Ebben a pillanatban egyszerre kiáltott fel mindenki: vijjogó búgással lángolva zuhanni kezdett a hatalmas gép és az Ördögórom-csárda irányában hatalmas detonációval ért földet. A robbanás olyan nagy volt, hogy tudtuk: már nem volt ideje bombáit kioldani...

A magyar vadász most hagyományos

lovagiassággal tisztelő kört írt le a leölt ellenség fölött és a harcra rohant.

Mivel a bombázó nem volt nagyon messze tőlünk, amint csillapult a tűz, az Ördögórom-csárda felé futottunk. Utközben már egy katonai kutató alakulattal találkoztunk és vele egyszerre értünk a csárda elé. A gép füstszagáról hamar tájékozódunk és megtaláltuk egy kis házuvarán a leölt ellenséges gépet... Őt szénnéget holttest hirdette csak a kis magyar bravúros hősiességét. Egy percre némán álltunk meg a romok felett. Csak egy motor volt valamennyire ép, a gép ugyanis a kis házra zuhant, azt összetörte, lakóját, egy idős embert megsebesítették az omladékok. A mentők félóra mulva jöttek meg, de nem sok dolguk akadt. A gépkatrészek arasznyi darabokra zúzódtak, valószínűleg a bombarakomány robbanása miatt.

A riadó megszűnése után a városba siettünk, ahol több helyen tüzet okoztak a gyújtóbombák. A tűzoltóság a házbeli lakókkal együtt mindenütt azonnal hozzálátott a veszedelem megfékezéséhez. Amíg ott álltunk kormosan, fáradtan és lelki szemeink előtt a füsttől sötét utcán a kis magyar vadász hősi virtusa lebegett, Hitler szavai jutottak eszünkbe, amelyeket egy kissé magunkénak éreztünk, Hitler szavai, amikor azt mondta:

„A falainkat összetörhetitek, de a szíveinket soha!” Veress László

Romok a város szívében

Rendőrök sora zárja el a járást az utca mindkét végénél, a levegőben még mindig fionom, de mégis érezhető téglaport száll. Alig megünné nélsány lépést, a járda mellett légnomás által összenyomott kis magángépkocsis hever, az utca két oldalát most már úgy, ahogy rendberakott törmelékhalmozok borítják, száz és száz serény kéz dolgozik és a rendőrközponttól a mély megdöbbenésben is kíváncsi belvárosiak nézik a pusztítást. — Időzített bomba volt, — mondja az egyik.

Az egyik patinás palotát robbanóbomba érte s amint a munkálatoknál éppen jelenlévő ezredes magyarázza, átszakította a tetőt, a negyedik emeletet és a harmadik emeleten robbant fel. Nem időzített bomba volt, azonnal pusztított, mihelyt az éjszakai támadás első perceiben lehullott a belváros szívébe. Az orozmat hatalmas disztíze is annyira megsérült, hogy később le kellett robbantani. Innen ered a környező lakóknak az a hiedelme, hogy időzített bomba robbant. Emberéletben nem esett kár, a ház lakói mindannyian fegyelméletben az óvóhelyen tartózkodtak, ahol sértetlenül vésezték át a támadást. Az ellenség terrorizálásának legkétségtelenebb bizonyítéka ez a megrongált épület, néhány házzal odébb, álló társával együtt.

A téren is hatalmas tömeg áll a délelőtti napsütésben, kocsiokon szállítják el a fák leborotvált lombjait, amelyek alighogy levelet hajtottak, máris elpusztulnak a tavaszban. A szép sárga timpanonos épületen alig maradt vakolat, az ületlek kirakatáiról a redőnyt tépte le a légnomás, amely olyan erős volt, hogy a szomszédos sarkig is elhatott. Különösen zene üti meg a füllünket: a mérhetetlen tömegű üvegeseréphemazt takarítják el, miközben az egykori kirakatok és ablakok maradványai diszsonzáns csengenek a hozzájuk ütődő vaslapátokban.

Egy üzlet kirakatában, amelyről szintén el-tűnt már az üveg, ezt olvashatjuk: „A bombázás ellenére az árusítást tovább folytatjuk!” Mennyi hívő optimizmus van ebben a mondatban és a helytállásnak milyen kemény dacossága: csak azért is!... Tovább meggyünk a téglaporos utcákon. Az egyik ház kapuja elől most indul el egy tehérgépkocsi, a lépcsőházban „bedöglött” mintegy 250 kilogramos bombát szerelték le éppen az imént. Ha talán szabadna ezt a szót használnunk, a

legérdekesebben egy másik házban pusztított egy robbanóbomba. Teljes csíkot vágott le a három emeletből, fölötté azonban hiába kémlelnék az eget, nem látnók, mert a tető és a tetőszerkezet teljesen ép. Amint az éppen jelenlévő szakértő mondja, az ellenséges bomba valószínűleg parabolikus pályán esett le és így oldalról érte az épületet. A tér most üres, csak a környező utcák torkolatában áll szűk és száz ember. Az egyik sarokban az úttestre estek robbanóbombák, felszakították az aszfaltburkolatot, s valahonnan az üreg mélyéről fanyar ízben szivárog elő a gáz. Valószínűleg megsérült a vezeték is. De a pusztulás ellentételként szabályos sorban egymásmögött ott állnak a fővárosi légoltalom piroskeresztű mentőautói...

Ahogy belépünk a következő utcakeresztződés sarkán álló hatalmas bérlpalotába, nagy töcsében találjuk magunkat. A fal mellett a már összegöngyöltített fecskendők állanak és a lépcsők is moecosok a sártól. Odafent a padlagon még mindig dolgoznak a tűzoltók. Felmegyünk az épület tetejére, amelynek a körút felé eső részén teljesen elpusztult egy manzard lakás. Kiss Farkas Imre festőművész műterme volt. A negyedik emeletnyi magasságban lévő helyiségek bádogtetejét teljesen átszakították a gyújtóbombák, amelyek azonnal lángragyújtották a művész képeit és a gyűlékony berendezéseket. Az épületrész gerendái koromfeketévé égtek, s bár egész éjszaka oltották a tüzet, itt-ott még felfüstöl egy-egy rejtett tűzfészék. A szomszédos manzardlakás előtt rakták halomba a megmentett képeket: tájképek, esendéletek, s a bútorokat, köztük egy széket, amelynek szintén elüszkösödtek a lábai. Ott van a megmentett tárgyak között egy négyt ábrázoló festett szobor is, amely mindkét karját az ég felé tartja fel. Milyen különös: mintha csak hívta, várta volna ide pusztító fajtáját!

A következő utcában ismét fanyarul mosolyognak kell egy bomba „tréfáján”, amely éppen az oda felhalmozott nagytömegű légohomok kellős közepébe hullott. Odébblikté a beleszűrt táblát is: „Légi homok. Más célra felhasználni tilos.” Nem messze innét, az egyik ház veszedelmes „lakót” rejt most udvarának betonjába furódottan. Körülbelül 250 kilós robbanóbomba lehet. A tulsó oldali humanista hadszállítói vezény ezt is homokból töltötték meg a robbanóanyag helyét?...

Dalos László

Külvárosi lakótelepeket is pusztított a terrortámadás

Az ébredő város képen semmi sem árulkodik már az elmúlt éjszakai terrortámadás borzalmas óráiról. Az élet mindenütt megindult, ugyanúgy, mint más reggeleken, emberek ezrei sietnek a hivatalukba, villamosokon, gyalogosan szelvént át az utcákat, amelyeket hajnal óta ismét tavaszi köntösbe öltöztetett a májusi napsugár. A nap, amely a tavasz kimondhatatlan békéjét és változhatatlan törvényeit hirdeti emberek, fűk, fák és házak előtt. A járókelők itt-ott megállnak, csoportokba

verődnek az utcákon, felnéznek, felmutogatnak egy-egy bérházra, amelyben más-kor kelő emberek sürgölődtek, öltözödték az ablakok mögött, vagy hivatalnokok népesítették be az éjszakára elhagyott hivatalokat. Most is munka folyik ezekben a házakban, de másfajta, másféle munka. Fojtatógató, torkot maró égett szagot csap az arcunknak a szél, a kapuban karvas-tagságnyi tűzoltócsövek, víz, korommaradványok. Fölmegyünk a szétáult lépcsőházban a felső emeletekre. A lift nem működik,

a felvonókötél szétszakadt és a kis tákolmány ott fekszik a liftalena mélyén. A harmadik emeleten költözködnek, szekrények, szublódok, divány, ágy- és asztalnemű, képek és dísztárgyak torlaszolják el az utat, tegnap még észre sem voltak a lakásnak, ma kibombázott menekülők megmentett ingóságai.

Az éjszaka gyújtóbombák estek a házra, a pincében virrasztó lakók közül többen rögtön fölsették a padlásra és a felső emeleti lakásokba, hogy ha lehetséges, kezek munkájával megzabolazzák a felcsapó lángokat. Sajnos, a rendelkezésre álló kevés víz, a légoltalmi vödörök csak lokalizálni tudták a tüzet, úgyhogy a felső emelet a benne levő műteremmel együtt áldozatul esett a lángoknak, ma már csak üszkös gerendák füstölög, kibírhatatlan büzt terjesztő romok, kiégett ablakrámkák, megsemmisült bútorok mutatják, hogy a füstölög romok valamikor egy lakás bútorai s egy műterem képei voltak, amelyen évtizedeken keresztül egy művész életét, élményeit beszélte. A házzal szemben levő pályaudvar tetejét felgöngyölték a bombák. A másodosztályú váróteremre is esett két gyújtóbomba, amely hatalmas lyukakat vágott a mennyezeten, a tüzet azonban emberek bátorsága és ébersége megfékezte s a kárt a minimumra csökkentette. A külváros felé sokasodnak a bombatalálatok. Kitépelt üzletredőnyök, bezúzott ablakok, cserép- és üvegtörmelékek fekszenek az utcákon. A lakosság mindenütt költözködik a megsérült házakból, amelyeket a ledobott aknabombák sok helyen életveszélyesen megrongáltak. Egy edénygyár tetőtalálatot kapott. A felső emeleten lévő raktárból piros és sárgaszínű, egymásra rakott edények lógnak ki a járda fölött. A sarkon egy félig összedőlő kocsmá éktelenkedik, a szétzúzott redőnyök s a meghasadt falak mögött már megindult az élet s a kocsáros bort mér az arra kíváncsiskodóknak. Három közepes nagyságú bombatölcsér éktelenkedik közvetlenül a hid mellett, amelyet a bombatalálat beszórt homokkal s téglatörmelékkel. Messzibb néhány ösdőlő raktárépület egy-két kiégett vagon látszik, az egyikben felhalmozott kukorica még most is fojtó füsttel ég. Arrébb meszet szállító vagonok estek martalékul a tűznek.

Kissé délebben az egyik lakótelepet ért több aknabomba. Az akna tizenöt-húsz méterre esett le egy házcsoporttól, amelyet majdnem teljesen tönkretett. A lakosság pincében húzódott meg a támadás alatt. A szörnyű események nyoma még most is rajta van az arcukon. Elmondják, hogy a bombák hosszú percekben keresztül a közeliükben csapódtak le s az óvóhely haláltáncot járt a bennszorultakkal. Tíz perce fennhangon imádkozott már a pincébe összeverődött lakosság, amikor hirtelen sivitő zaj megfagyasztotta az emberek ereiben a vért. Az imádság elhalt ajkukon, csak a fogak verődtek össze. Irtózatoss erejű dörrenés rázta meg a házat, a falak megrepedtek, a villany elaludt. Fojtóan sűrű por és füst szállt fel mindenfelé. Amikor néhány perc mulva lélekjelenlétüket visszanyerve kíváncsiorogtak a megrepedt falu pincéből, már csak a házcsoport romjai fogadták őket. A szomszédos földszintes házba menekült tíz lakóra rázúdultak a falak. Az első feladat ezeknek kiszabadítása volt. Kézrel, körömmel órákon keresztül dolgozott a lakosság az eltemetett emberek kiszabadításán, hajnal felé sikerült is a részben súlyosan sebesült bennszorult lakókat megmenteni. Az aknabomba három-négyszáz méter körzetben megrongálta a házakat, letépte a háztetőket, bezúgta az ablakokat, kidobta az ablakrámkákat és az ajtókat, a szomszédos templom üvegablakait is darabokra zúzta s letépte a toronyórát.

A szomszédban egy fátélep esett martalékaul a gyújtóbombák által okozta tűznek. Csak néhány üszkös gerenda maradt a felhalmozott készletből. A szomszédos egy vegyigyára gyújtóhengerecskéek estek, a gyár kapusának jelenléte azonban megmentette az épületet és a felhalmozott készletet. A karus a lecsapódások után egy homokszákkal kirohant az udvarra és a leestett három gyújtóhengert befojtotta a homokba. Másutt házak és üzemek sora esett áldozatul a bombázásnak. A szomszédos autobusjavító ugyancsak tetőtalálatokat kapott. A tető ernyeden le a megrongált falak felett. Az épület előtt néhány szabadban garázsírozott autobus üszkös váza látható.

*

Ez volt a főváros ellen intézett legújabb bombatámadás eredménye. A lakosság fegyelmélettségének, példás önuralmának köszönhető, hogy az anyagi károk mellett a drága emberéletben nem estek az előbbi támadásokhoz hasonló nagy károk, sőt a lakosság bátorsága a keletkezett tüzeket is sck helyen elfojtotta és elejét vette az épületek és anyagok nagyobbrányú pusztulásának is. **Gerelyffy Sándor**